
Granskningsrapport

Granskning av delårsrapport 2017

Botkyrka kommun

Sonja Moré
Jenny Nordahl
Tilda Lindell

Oktober 2017

pwc

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattande bedömning	1
2.	Inledning	3
2.1	Bakgrund	3
2.2	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	3
2.3	Revisionskriterier	3
2.4	Metod	4
3.	Granskningsresultat	5
3.1	Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed	5
3.2	Resultatanalys	6
3.3	Nämndernas budgetuppföljning och prognos	7
3.4	God ekonomisk hushållning	8
3.4.1	Finansiella mål	8
3.4.2	Mål för verksamheten	9

1. Sammanfattande bedömning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens delårsrapport för perioden 2017-01-01 till 2017-08-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för 2017.

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som kommunfullmäktige beslutat om. Revisorernas uttalande avges i den bedömning som de avlämnar till kommunfullmäktige i samband med att delårsrapporten behandlas.

Resultatet för perioden uppgår till 439,5 mnkr, vilket är 234,9 mnkr högre än motsvarande period föregående år. Prognosen för helåret pekar mot ett positivt resultat på 249,6 mnkr, vilket är 262,6 mnkr högre än budgeterat resultat. Prognostiserat balanskravsresultat uppgår till 40,4 mnkr.

Utifrån vår översiktliga granskning gör vi följande bedömning av kommunens delårsrapport:

- I vår översiktliga granskning har det framkommit att kommunen endast i begränsad utsträckning har anpassat sig till komponentavskrivning avseende materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). I kommunens delårsrapport saknas bedömning av resultateffekten av att övergång till komponentavskrivning inte skett vilket vi anser vara otillfredsställande.

I samband med granskningen har det även framkommit omständigheter kring försäljningen av fastigheten Samariten vilket medför att vi inte kan bedöma huruvida redovisningen av försäljningen har redovisats i enlighet med RKR's rekommendation Nr 13.2 Redovisning av hyres-/leasingavtal. En fördjupad granskningsinsats behöver ske senare under året för att klargöra denna fråga.

I övrigt har det inte framkommit några omständigheter som tyder på att kommunens delårsrapport upprättats i strid med lagens krav och god redovisningssed.

En osäkerhet finns dock i bedömningen av huruvida räkenskaperna är rättvisande kopplat till bristande tillämpning av komponentavskrivning gällande såväl nya som äldre anläggningstillgångar. Ett arbete med att tillämpa komponentavskrivning har påbörjats under året. Det finns även en osäkerhet kring om periodens intäkter är korrekt redovisade med avseende på hanteringen kring realisationsvinsten avseende försäljningen av Samariten.

- Vår översiktliga granskning visar på att det prognostiserade resultatet är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2017. Uppföljningen av de finansiella målen för god ekonomisk hushållning bedöms ske på ett tillfredsställande sätt i delårsrapporten. Vi delar kommunens bedömning att de båda finansiella målen kommer att kunna uppnås 2017.
- Vi bedömer att uppföljningen och bedömningen av måluppfyllelsen avseende de kommunövergripande målen i kommunens samlade delårsrapport fortsatt är ett område i behov av utveckling.

Vi ser inte att kommunstyrelsen har lämnat en samlad bedömning av måluppfyllelsen för kommunfullmäktiges mål för delåret, eller en bedömning av i vilken utsträckning kommunfullmäktiges mål kommer att uppnås till helåret. Vi bedömer att kommunfullmäktige inte ges fullgoda förutsättningar att göra en bedömning av måluppfyllelsen per delåret eller den förväntade måluppfyllelsen för helåret, eftersom redogörelserna kring arbetet utifrån huvudprocesserna endast innehåller exempel på arbete och aktiviteter.

Bedömningen av måluppfyllelsen för kommunfullmäktiges mål kan underlättas av en sammanställning av vilka mål som nämnderna har formulerat som har bäring på kommunfullmäktiges mål, i vilken grad nämnderna bedömer att målen har uppfyllts vid delåret 2017 och nämndernas prognos för förväntad måluppfyllelse till helåret.

Ett utvecklingsarbete kring kommunens målstyrningsarbete pågår vilket kommer att påverka målen och måluppföljningen för 2018 och framåt.

2. Inledning

2.1 Bakgrund

Kommuner och landsting är enligt den kommunala redovisningslagen (KRL), skyldiga att minst en gång om året upprätta en särskild redovisning (delårsrapport) för verksamheten från årets början.

KL 9 kap 9 a §

Revisorerna skall bedöma om resultatet i delårsrapporten som enligt 8 kap. 20 a § skall behandlas av fullmäktige och årsbokslutet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning skall biläggas delårsrapporten och årsbokslutet.

Revisorernas bedömning av delårsrapporten ska grundas på det ekonomiska resultatet och uppfyllelsen av fullmäktiges mål för ekonomi och verksamhet.

2.2 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma om delårsrapporten ger svar på följande revisionsfrågor.

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda finansiella målen, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för verksamheten, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

Granskningen har planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om delårsrapporten i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Granskningen är översiktlig och omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i delårsrapporten. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

2.3 Revisionskriterier

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av delårsrapporten som enligt 8 kap 20 a § KL ska behandlas av kommunfullmäktige.

Granskningen av delårsrapporten innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen och lag om kommunal redovisning
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 22 samt god redovisningssed i övrigt
- Fullmäktigebeslut avseende god ekonomisk hushållning

2.4 Metod

Granskningen har utförts genom:

- Intervjuer med berörda tjänstemän
- Analys av relevanta dokument
- Översiktlig granskning och analys av det siffermässiga delårsbokslutet per 2017-08-31 samt resultatprognosen för året
- Översiktlig analys av verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen

Granskningen är inte lika omfattande som granskningen av årsredovisningen utan mer översiktlig. Granskningen är dessutom mer inriktad på analytisk granskning än på substansgranskning.

Rapporten är faktagranskad av personal på kommunledningsförvaltningen.

3. Granskningsresultat

3.1 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed

Den upprättade delårsrapporten omfattar perioden januari – augusti 2017. Resultatet för perioden uppgår till 439,5 mnkr (204,6 mnkr).

Kommunens delårsrapport består av förvaltningsberättelse inkl. drift- och investeringsredovisning, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt årsprognos. Delårsrapporten innehåller därmed i allt väsentlig de delar som en delårsrapport ska innehålla enligt RKR´s rekommendation Nr. 22.

Anvisningar för delårsrapporten upprättas av kommunledningsförvaltningen och distribueras till förvaltningarna.

Någon sammanställd redovisning i likhet med den i årsredovisningen upprättas inte i delårsrapporten, men däremot redovisas bolagens delårsresultat samt prognoser för helåret inklusive kommentarer. Detta är i enlighet med RKR´s rekommendation då bolagsverksamheten understiger de riktvärden som anges för skyldighet att upprätta sammanställd redovisning i delårsrapporten.

I delårsrapporten finns en beskrivning av tillämpade redovisningsprinciper.

Kommunen har endast i begränsad utsträckning implementerat komponentavskrivning. Detta avsteg från god redovisningssed, RKR 11.4, framgår av redogörelsen av tillämpade redovisningsprinciper i delårsrapporten. I kommunens delårsrapport saknas bedömning av resultateffekten av att en övergång till komponentavskrivning inte skett. Under året har arbete med att tillämpa komponentavskrivning påbörjats.

I samband med granskningen har det även framkommit omständigheter kring försäljningen av fastigheten Samariten vilket medför att vi inte kan bedöma huruvida redovisningen av försäljningen har redovisats i enlighet med RKR´s rekommendation Nr 13.2 Redovisning av hyres-/leasingavtal.

Bedömning

I vår översiktliga granskning har det framkommit att kommunen endast i begränsad utsträckning har anpassat sig till komponentavskrivning avseende materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). I kommunens delårsrapport saknas bedömning av resultateffekten av att övergång till komponentavskrivning inte skett vilket vi anser vara otillfredsställande. I övrigt har det inte framkommit några omständigheter som tyder på att kommunens delårsrapport upprättats i strid med lagens krav och god redovisningssed.

En osäkerhet finns dock i bedömningen av huruvida räkenskaperna är rättvisande kopplat till bristande tillämpning av komponentavskrivning gällande såväl nya som äldre anläggningstillgångar.

3.2 Resultatanalys

I nedanstående tabell redovisas utfallet för de första åtta månaderna för år 2016 och 2017 samt budget och helårsprognos för år 2017.

Resultaträkning (mnr)	Utfall Delår 16	Utfall delår 17	Budget helår 17	Prognos helår 17
Verksamhetens intäkter	709,5	931,0	*)	*)
Verksamhetens kostnader	-3 508,9	-3 722,8	-4 709,5	-4 548,4
Avskrivningar	-180,5	-164,7	-257,0	-251,9
Verksamhetens nettokostnader	-2 979,9	-2 956,5	-4 966,5	-4 800,3
Skatteintäkter	2 181,2	2 306,8	3 447,5	3 456,5
Generella statsbidrag	972,9	1 005,1	1 504,5	1 507,8
Finansiella intäkter	64,6	120,8	82,0	140,6
Finansiella kostnader	-34,2	-36,7	-80,5	55,1
Resultat	204,6	439,5	-13,0	249,6

*) Budget är på detaljeringsnivån nettokostnader och avskrivningar, varför prognosen är på samma detaljeringsnivå.

Resultatet för aktuell period uppgår till 439,5 mnr, vilket är 234,9 mnr högre än motsvarande period föregående år. Det högre resultatet förklaras till stor del av realisationsvinst vid fastighetsförsäljning om 182 mnr samt realiserad vinst inom den externa medelsplaceringen (pensionsplacering).

Prognosen för helåret pekar mot ett positivt resultat på 249,6 mnr, vilket är 262,6 mnr högre än budgeterat resultat. Den positiva budgetavvikelsen förklaras i stort av samma poster som resultatförbättringen i delårsrapporten, se ovan.

Balanskravsavstämning finns i förvaltningsberättelsen och balanskravet kommenteras där. Avstämning av balanskravet på helårsbasis, utifrån lämnad prognos, visar ett positivt resultat på 40,4 mnr. Bedömningen i delårsrapporten är alltså att kommunen kommer att uppfylla balanskravet på helårsbasis.

3.3 Nämndernas budgetuppföljning och prognos

Prognosen för nämndernas driftredovisning inkl. gemensamma poster år 2017 visas i nedanstående tabell.

Driftredov per nämnd/verks	Budget 2017 (mnkr)	Årsprognos (mnkr)	Avvikelse (mnkr)
Kommunledningsförvaltningen/KS	-290,1	-285,8	4,3
Revision	-4,3	-4,2	0,1
Samhällsbyggnadsnämnden	-162,6	-147,5	15,1
Samhällsbyggnadsnämnden exploatering	47,6	47,6	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-16,6	-16,6	0,0
Teknisk nämnd	-0,5	7,8	8,3
Teknisk nämnd inkl VA	0,0	4,9	4,9
Kultur- och fritidsnämnd	-241,5	-239,5	2,0
Arbetsmarkn/vuxenutbildningsnämnd	-247,7	-248,8	-1,1
Utbildningsnämnd	-2 430,4	-2 445,9	-15,5
Socialnämnd	-598,5	-615,7	-17,2
Vård- och omsorgsnämnd	-1 067,3	-1 069,6	-2,3
Summa nämnder	-5 012,0	-5 013,3	-1,3
Gemensamma poster	302,5	464,9	162,4
Totalt	-4 709,5	-4 548,4	161,1

Av tabellen framgår att totalavvikelsen mellan prognos och budget är 161,1 mnkr (inkl. gemensamma poster på +162,4 mnkr). Nämnderna redovisar sammantaget en prognostiserad budgetavvikelse på -1,3 mnkr, varav det beloppsmässigt största överskottet finns inom samhällsbyggnadsnämnden (15,1 mnkr) och de beloppsmässigt största underskotten finns inom socialnämnden (-17,2 mnkr) och utbildningsnämnden (-15,5 mnkr). I Samhällsbyggnadsnämndens prognos ligger 11,1 mnkr som en effekt av övergången till komponentavskrivningar och nämndens investeringsram har utökats med motsvarande belopp, och som en konsekvens av ändrade redovisningsprinciper värderar nämnden de ökade kapitalkostnaderna till 1 mnkr. Utöver de ändrade redovisningsprinciperna förklaras nämndens överskott främst av lägre personalkostnader till följd av vakanser.

Socialnämnden prognostiserar ett underskott mot budget på 17,2 mnkr, som förklaras med att fyra av nämndens verksamheter avviker mer än marginellt från budget (flyktningåtgärder, vuxna missbrukare, försörjningsstöd och gemensam verksamhet). Utbildningsnämnden prognostiserar ett underskott om 15,5 mnkr mot budget, som förklaras av att beställarverksamheten har ett underskott på 11 mnkr till följd av fler elever än budgeterat inom grundskolan.

Gemensamma poster visar ett överskott om 162,4 mnkr vilket huvudsakligen förklaras av en realisationsvinst vid fastighetsförsäljning (Samariten) om 182 mnkr.

Investeringsredovisningen i delårsrapporten är uppdelad på ettåriga projekt och fleråriga projekt. För ettåriga projekt är investeringsbudgeten för helåret 2017,

278,8 mnkr, och prognosen för helåret är 227,7 mnkr (exklusive markförvärv). För fleråriga projekt är budgeten för år 2017, 3 830,8 mnkr, och prognosen för helåret är 260,3 mnkr, vilket innebär att investeringarna förväntas uppgå till 488 mnkr för hela 2017. Den genomsnittliga investeringsvolymen för de senaste fem åren är 415 mnkr.

Nämnd	Budget 2017 (mnkr)	Årsprognos (mnkr)
<i>Ettåriga projekt</i>		
Kommunstyrelse	9,8	11,2
Samhällsbyggnadsnämnd	51,4	46,6
Teknisk nämnd	162,4	136,9
Kultur- och fritidsnämnd	2,2	2,6
Arbetsmarknad- och vuxutbild.nämnd	5,1	5,1
Utbildningsnämnd	37,9	17,2
Socialnämnd	5,5	5,0
Vård- och omsorgsnämnd	4,5	3,1
Avsatt för speciella ändamål Markförvärv Stockholms stad		1 083,0
Summa	278,8	1 310,7
<i>Fleråriga projekt</i>		
Kommunstyrelse	10,6	2,1
Samhällsbyggnadsnämnd	68,8	23,1
Teknisk nämnd	2 632,2	211,9
Kultur- och fritidsnämnd	23,5	17,1
Utbildningsnämnd	10,0	0
Vård- och omsorgsnämnd	23,6	6,1
Avsatt för speciella ändamål	1 062,1	
Summa	3 830,8	260,3
Årliga och fleråriga projekt		1 571,0
Årliga och fleråriga projekt exkl. markförvärv		488,0

3.4 God ekonomisk hushållning

3.4.1 Finansiella mål

Enligt Mål och budget 2017 har följande finansiella mål föreslagits för år 2017:

- Kommunens balanskravsresultat ska uppgå till 0,6 procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag.
- Självfinansieringsgraden av kommunens investeringar ska uppgå till minst 45 procent.

Årsprognosen i delårsrapporten visar på ett balanskravsresultat på 40,4 mnkr, vilket motsvarar 0,7 procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag. Investeringsprognosen innebär att 60 procent av investeringarna finansierats (exkl. markförvärvet) och båda de finansiella målen bedöms därmed uppfyllas till bokslutet.

Bedömning

Vår översiktliga granskning visar på att det prognostiserade resultatet är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i Mål och budget 2017. Uppföljningen av de finansiella målen för god ekonomisk hushållning bedöms ske på ett tillfredsställande sätt i delårsrapporten. Vi delar kommunens bedömning att de båda finansiella målen kommer att kunna uppnås 2017.

3.4.2 Mål för verksamheten

Av Mål och budget 2017 med flerårsplan 2018-2020 framgår att kommunfullmäktige har fastställt huvudprocesser och mål för 2017 enligt nedanstående tabell. Sammanlagt har sex huvudprocesser med elva fullmäktigemål formulerats, plus en process för "Kommunen som organisation" med två tillhörande fullmäktigemål.

Huvudprocesser	Fullmäktigemål
1) Att möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället	1) Botkyrkaborna är mer delaktiga i samhällsutvecklingen 2) Botkyrkaborna har mer jämställda och jämlika förutsättningar och möjligheter
2) Att möjliggöra Botkyrkabornas behov av livslångt lärande	3) Botkyrka erbjuder en likvärdig och kompensatorisk skola där samtliga barn och elever ges de bästa förutsättningarna för lärande och goda kunskapsresultat
3) Att möjliggöra arbete och företagande för Botkyrkaborna	4) Fler Botkyrkabor kan försörja sig på eget arbete eller företagande 5) Botkyrka attraherar fler företag, särskilt inom miljö, hälsa och kreativa näringar
4) Att möta Botkyrkabornas behov av stöd för att leva ett självständigt liv	6) Botkyrkas äldre lever ett mer aktivt liv och får den vård och omsorg de behöver
5) Att möta Botkyrkabornas behov av gemenskap, rörelse och ett rikt kulturliv	7) Botkyrkaborna är friskare och mår bättre 8) Kommunen stimulerar kreativitet och entreprenörskap 9) Fler Botkyrkabor har möjlighet att uppleva och skapa kultur
6) Att skapa en god och trygg livsmiljö	10) Fler företag och hushåll är

för Botkyrkaborna

fossilbränslefria och energieffektiva

11) I Botkyrka byggs fler attraktiva bostäder för ökad variation och mer levande stadsmiljöer

Kommunen som organisation

12) Effektiv organisation med ökad kvalitet och rätt kompetens

13) Klimatneutral kommunal organisation senast 2020

I Mål och budget 2017 har inga mått eller indikatorer definierats för bedömning av måluppfyllelsen för fullmäktigemålen och huvudprocesserna. Det framgår i Mål och budget 2017 att kommunens styrmodell innebär att nämnderna fastställer nämndmål och åtaganden som anger hur nämnderna ska bidra till de övergripande målen. Kommunfullmäktige följer sedan upp nämndernas mål och åtaganden utifrån de övergripande målen tre gånger per år – i tertialrapport 1 och 2 samt i årsredovisningen. Denna uppföljning innefattar enligt Mål och budget mål, åtaganden, ekonomiska prognoser och resultat gällande verksamhet och ekonomi.

I delårsrapporten 2017 redovisas en lägesbeskrivning med exempel på hur nämndernas arbete fortskrider för att nå målen 2017. Lägesbeskrivningen är uppdelad efter de sex huvudprocesserna och processen "Kommunen som organisation" och innehåller exempel på arbete, aktiviteter och åtgärder som nämnderna har arbetat med. De mål som nämnderna fastställt som ska bidra till uppfyllelsen av kommunfullmäktiges mål och utfallet för nämndernas mål per delår (inklusive prognos för helåret) redovisas inte i den samlade delårsrapporten.

Bedömning

Vi bedömer att uppföljningen och bedömningen av måluppfyllelsen avseende de kommunövergripande målen i kommunens samlade delårsrapport fortsatt är ett område i behov av utveckling.

Vi ser inte att kommunstyrelsen har lämnat en samlad bedömning av måluppfyllelsen för kommunfullmäktiges mål för delåret, eller en bedömning av i vilken utsträckning kommunfullmäktiges mål kommer att uppnås till helåret. Vi bedömer att kommunfullmäktige inte ges fullgoda förutsättningar att göra en bedömning av måluppfyllelsen per delåret eller den förväntade måluppfyllelsen för helåret, eftersom redogörelserna kring arbetet utifrån huvudprocesserna endast innehåller exempel på arbete och aktiviteter.

Bedömningen av måluppfyllelsen för kommunfullmäktiges mål kan underlättas av en sammanställning av vilka mål som nämnderna har formulerat som har bäring på kommunfullmäktiges mål, i vilken grad nämnderna bedömer att målen har uppfyllts vid delåret 2017 och nämndernas prognos för förväntad måluppfyllelse till helåret.

2017-10-10

Anders Hägg
Uppdragsansvarig

Sonja Moré
Projektledare